

กระบวนการ เตรียมชุมชน พร้อมรับมือ ภัยพิบัติ

ชุมชนที่แทบล่มสลาย จากเหตุการณ์สึนามิ
กลายมาเป็นชุมชนต้นแบบ ด้านการจัดการภัยพิบัติ

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

กระบวนการ เตรียมชุมชน พร้อมรับมือ ภัยพิบัติ

ตีพิมพ์ ครั้งที่ 2

พฤศจิกายน 2562

ที่อยู่

ศูนย์ประสานงานชุมชนบ้านน้ำเค็ม

เลขที่ 41 หมู่ 2 ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดพังงา 82190

โทรศัพท์ 076 593 570

e-mail : maitreejong@hotmail.com

สนับสนุนโดย

มูลนิธิศิษย์นายร้อยตามรอยพระบาทพุทธกระหม่อมอาจารย์

ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำนักงานกองทุนการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

มูลนิธิชุมชนไทย

ขอขอบคุณที่วิบุรพาที่เอื้อเฟื้อภาพประกอบ

คำนำ

“ชุมชนบ้านน้ำเค็ม” อดีตของความทรงจำ เมื่อ 26 ธันวาคม 2547 บ้านกว่า 1,000 หลัง ที่ถูกคลื่นยักษ์สึนามิ พัดถล่มเสียหายไม่มีแม้ซากปรักหักพัง กว่า 1,400 คนที่เสียชีวิต เลือดเนื้อ คงเหลือเพียงคราบน้ำตาลของญาติมิตร มหันตภัยร้ายซัดถล่มชายฝั่งอันดามัน 6 จังหวัดอันดามัน แล้วหายไปความช่วยเหลือผู้ประสบภัยถาโถมกระหน่ำลงมาในพื้นที่ดังกล่าว เป็นเหตุก่อเกิดให้ชุมชนบ้านน้ำเค็มตั้งรับฟื้นฟูโดยชุมชนเป็นแกน หลังแต่นั้น เริ่มบริหารจัดการตนเอง โดยใช้การสร้างห้องน้ำเป็นเครื่องมือแรกในการรวมคน และจัดกระบวนการทำงานต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ผู้เขียน และทีมงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ความสูญเสียชีวิต เลือดเนื้อของคนที่นี่ “บ้านน้ำเค็ม” จะไม่เกิดขึ้นกับใครอีกจึงได้รวบรวมประสบการณ์ในการฟื้นฟูชุมชนที่ผ่านมาเพื่อให้ได้เป็นบทเรียนรู้กับชุมชนอื่นในการเตรียมรับมือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ อย่าได้รอให้เกิดขึ้นก่อนแล้วจึงค่อยเตรียม เพื่อให้อยู่ในพื้นที่เสี่ยงได้อย่างปลอดภัย หนังสือเล่มนี้จะมีค่าเมื่อได้นำมาศึกษา และปรับใช้กับชุมชน หนังสือเล่มนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติระดับชุมชน มิใช่คำตอบทั้งหมด แต่คำตอบอยู่ที่ชุมชน

กว่าจะถึงวันนี้ ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ต้องขอขอบคุณ คุณปริดา คงแป้น ผู้จัดการมูลนิธิชุมชนไท ที่เป็นคนแรกที่เข้ามาปลุกชุมชนบ้านน้ำเค็ม คอยให้การสนับสนุน และประสานการสนับสนุนตลอดมา ขอขอบคุณ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ที่สนับสนุนงบประมาณในการก่อตั้งศูนย์พักชั่วคราว และกระบวนการชุมชนเสมอมา ขอขอบคุณ คุณหมอบัญชา พงษ์พานิช ที่ผลักดันให้เกิดการทำงานเรื่องชุมชนเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ ขอขอบคุณ คุณภาณุภูมิ วิจารณ์วัฒน์ มูลนิธิอันดามัน ที่เป็นองค์กรสนับสนุนตั้งแต่ต้น ขอขอบคุณ แอ็คชั่นเอด ประเทศไทย ที่เป็นองค์กรสนับสนุนงบประมาณ ขอขอบคุณมูลนิธิริชชีไทยที่เป็นองค์กรสนับสนุนเคียงข้างกันมาหลายปี ขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ ที่เป็นองค์กรสนับสนุน และขอบคุณภาคอื่นๆ ที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อได้หมด และบุคคลที่ขาดไม่ได้ที่ทีมชุมชนบ้านน้ำเค็มไม่เคยลืมเลย อาจารย์จันทน์ จิตนรินทร์ เป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ชุมชนบ้านน้ำเค็มมีวันนี้ อาจารย์สอนให้เราเป็นผู้ให้ มีใจสาธารณะ ปรับกระบวนการคิด ปรับกระบวนการพัฒนาความคิด และคอยปลุกฝังการทำงานชุมชนมาแต่ต้น จนบัดนี้ยังคงเป็นที่ปรึกษาอยู่ และขอบคุณแอร์เอเชียที่สนับสนุนการเดินทางให้เกิดการหนุนเสริมเครือข่ายภัยพิบัติทั่วประเทศ

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานในชุมชนเรื่องเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติไม่มากนัก และสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ก็ปรับนำไปใช้ และสิ่งไหนเป็นข้อผิดพลาดให้ถือว่าเป็นบทเรียน ทางชุมชนบ้านน้ำเค็มพร้อมที่จะรับคำติชม ข้อเสนอแนะจากเครือข่ายทุกชุมชนที่หวังดีให้เราได้มีโอกาสปรับปรุงในข้อผิดพลาดนั้น

ด้วยความศรัทธา และเชื่อมั่นในพลังประชาชน
ไมตรี จงใจจักร์ ผู้เขียน

กว่าจะเป็น บ้านน้ำเค็มอย่างทุกวันนี้

ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา เป็นชุมชนผู้ประสบภัยสึนามิ ที่มีโอกาส “เรียนรู้ ท่ามกลาง การลงมือทำ” จนสามารถพลิกวิกฤติเป็นโอกาส เปลี่ยนจากผู้ประสบภัยเป็นผู้ให้ และออกไปช่วยเหลือคนอื่นๆ เป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ของชุมชนด้านการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทั้งในประเทศ และต่างประเทศกว่า 30 ประเทศ

โดยชุมชนบ้านน้ำเค็มเริ่มกระบวนการของชุมชนจากการเผชิญกับวิกฤติภัยพิบัติ-การฟื้นฟู และการทำแผนเตรียมความพร้อม แต่ชุมชนบ้านน้ำเค็มหวังว่า สำหรับชุมชนที่ยังไม่มีประสบการณ์รับมือกับภัยพิบัติ การเริ่มกระบวนการของชุมชน ควรจะเริ่มจากการทำแผนเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ-การซ่อม-การรับมือกับภาวะวิกฤติ-การฟื้นฟู เพื่อที่จะไม่เกิดความสูญเสียอย่างบ้านน้ำเค็ม

หลักการสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ

สำหรับชุมชนการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสุขภาวะชุมชนให้เกิดความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทุน ชุมชน ทรัพยากรทุนทางสังคม ทรัพยากรทางการเงิน การบรรเทาทุกข์ และสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟูวิถีชีวิตโดยชุมชนผู้ประสบภัยเป็นแกนหลัก ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนผู้ประสบภัย “ตั้งทีม” ลูกชิ้นมารวมกลุ่มแก้ปัญหาด้วยตนเองตั้งแต่ต้น และสนับสนุนให้เครือข่ายชุมชนหรือผู้ที่มีจิตอาสาอื่นๆ เข้าไปหนุนช่วยอย่างเป็นระบบ ภายใต้หลักการและเงื่อนไขทั้งสี่ประการ คือ

หนึ่ง ให้ความเดือดร้อน เป็นเงื่อนไขในการจัดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่าย องค์กรท้องถิ่น และภาคความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

- สอง** เป็นการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนที่ค้ำใจถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จิตใจ และจิตวิญญาณ” ที่ไม่กดทับศักยภาพของผู้ประสบภัย
- สาม** เป็นการช่วยเหลือที่สนับสนุนให้ “คนใน” ดูแลกันเองซึ่งเป็นแบบฝึกหัดของการเรียนรู้ท่ามกลางการทำ ได้ฝึกการจัดการ การแบ่งปัน และได้เรียนรู้ว่าใครคือสัตย์โปร่งใส ไว้วางใจได้
- สี่** เกิดการช่วยเหลือที่ตรงกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับวัฒนธรรม และความต้องการที่แท้จริง รวมทั้งเกิดการกระจายสู่ผู้เดือดร้อนได้รวดเร็ว และตัดวงจรทุจริตคอร์รัปชั่นของระบบ
- ห้า** ชุมชนผู้ประสบภัยสร้างความผูกพัน และระบบการดูแลกันเองซึ่งจะส่งผลต่อการอยู่ร่วมกัน และการช่วยเหลือกันเองในระยะยาว รวมทั้งอาจข้ามพ้นความขัดแย้งที่เคยมี
- หก** เป็นกระบวนการเยียวยาจิตใจ จากที่หวาดกลัว หดหู่ หมดกำลังใจ สิ้นหวัง ให้พลิกกลับมาเป็นพลังแห่งการต่อสู้ตั้งหลัก และเดินหน้าได้อย่างมั่นใจ เพราะมีเพื่อน มีกลุ่ม มีเครือข่าย
- เจ็ด** เป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่ายชุมชน และนักจัดระบบชุมชนรุ่นใหม่ ให้เข้าใจปัญหาเชิงโครงสร้าง สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหาชุมชนท้องถิ่นกับปัญหาเชิงโครงสร้างได้ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรร่วมกัน
- แปด** สามารถเชื่อมโยงกับเพื่อนผู้ประสบภัยอื่นๆ ให้เป็นเครือข่าย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ช่วยเหลือกันเองเมื่อมีภัย และนำไปสู่การพัฒนาเรื่องของสังคมโดยรวมเป็นกระบวนการ “สร้างสำนึกสาธารณะ” ผ่านเหตุภัยพิบัติ
- เก้า** เป็นกระบวนการตั้งต้นที่จะกระตุ้นให้ชุมชนผู้ประสบภัยเปลี่ยนเป็น “ชุมชนป้องกันภัย” โดยการร่วมกันทำแผนคิดค้นกระบวนการป้องกันภัยที่สอดคล้องกันระหว่างความรู้ภายนอก กับภูมิปัญญาในแต่ละภูมิโนทัศน์วัฒนธรรมของท้องถิ่น
- สิบ** เป็นกระบวนการพัฒนา “แนวราบ” ทั้งเน้นการคิดจากฐานรากสู่ข้างบน แทนการพัฒนาแนวตั้งรวมศูนย์ อำนาจที่เป็นต้นเหตุของปัญหาหลายประการในสังคมไทยปัจจุบัน

ช่วงเตรียมรับวิกฤติ

ก่อนที่จะเกิดภัย ชุมชนควรมีข้อตกลงในการเผชิญเหตุร่วมกัน เพื่อกำหนดทิศทางในการจัดการตัวเอง โดยทั่วไปภาวะวิกฤติหลังภัยพิบัติจะดำเนินอยู่เป็นเวลา 5-7 วัน ซึ่งเป็นช่วงที่จะมีภารกิจสำคัญ คือ

1. จุดนัดหมาย

จุดปลอดภัยที่เกิดจากกระบวนการทำแผนเตรียมความพร้อมด้วยกันในชุมชน และกำหนดจุดปลอดภัยไว้ว่าจะมีมากกว่าหนึ่งจุด แต่ทุกคนในชุมชนรู้ว่าใครไปจุดใด และคนในบ้านเองต้องเข้าใจตรงกันว่า จะมาพบกันที่จุดปลอดภัยของชุมชนเมื่อมาถึงจุดปลอดภัย แต่ละฝ่ายดำเนินการตามหน้าที่ ที่กำหนดด้วยกันในแผน เช่น ฝ่ายลงทะเบียนความเดือดร้อนมีหน้าที่ตรวจสอบจำนวนสมาชิกในศูนย์ ความต้องการเร่งด่วน ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายอพยพค้นหา

2. โรงครัว

อาหารเป็นเรื่องแรกที่ต้องมีการเตรียม และดูแลผู้อพยพที่มาอาศัยอยู่ด้วยกัน ฝ่ายโรงครัวเริ่มปฏิบัติการทันที (ท้องถิ่นสนับสนุนทรัพยากร และวัตถุดิบได้ตาม พรบ.ภัยพิบัติ 2550) ณ จุดปลอดภัยจะต้องเป็นพื้นที่เก็บอุปกรณ์เครื่องครัว และสิ่งจำเป็นในช่วงเกิดเหตุ

3. กู้ภัย

ทีมอาสาที่มีหน้าที่ช่วยเหลือกู้ภัยต้องออกปฏิบัติการทันทีเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนบุคคลที่ยังตกค้างในพื้นที่ เช่น เด็ก คนชรา ผู้ป่วยหรือผู้ที่กำหนดในแผนไว้ว่าไม่อพยพเพื่อเฝ้าระวังตรวจตราในพื้นที่ ทีมกู้ภัยต้องสนับสนุนเรื่องอาหาร และอื่นๆ ตามความจำเป็น

4. ข้อมูล

ชุมชนต้องมีทีมสำรวจข้อมูลสมาชิก ที่ครบถ้วน ทำทะเบียนจำนวนสมาชิกที่ประสบภัย รวมถึงข้อมูลความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมดเพื่อประสานความช่วยเหลือไปยัง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และเป็นงานข้อมูลที่จะดูแลผู้เดือดร้อนในพื้นที่ อย่างทั่วถึง และเท่าเทียม

ช่วงฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ เสริมความเข้มแข็งของชุมชน

1. วิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสำรวจความเสียหายแล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวลให้ได้ประเด็นสำคัญๆ เช่น ผู้เสียหายจำนวนกี่ครอบครัวมีอะไรเสียหายบ้าง ถนนสะพานหรืออื่นๆ ที่เสียหายทั้งหมดเพื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับความสำคัญที่ต้องฟื้นฟู แก้ปัญหาก่อน-หลัง ข้อมูลภาพรวม ต้องติดประกาศในที่เปิดเผย และนำข้อมูลเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือตรงกับความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ซ้ำซ้อน และป้องกันการทุจริตได้

2. จัดทำแผนการฟื้นฟูชุมชน

เมื่อมีข้อมูลครบถ้วน แผนที่เกิดขึ้นจากภายในอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเสนอต่อหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน และเริ่มการฟื้นฟูโดยเริ่มจากภายในชุมชนก่อน

3. จัดองค์กรชุมชน

ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานที่มีจิตอาสาจากสมาชิกในชุมชน ที่สำคัญคือ ประสภภัยต้องเป็นหลักให้ได้ องค์กรปกครองในท้องถิ่นต้องเป็นที่ปรึกษาพร้อมกันนั้นในชุมชนควรจะมีการวางระบบการแก้ไขปัญหาระยะยาว เช่น จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์แก้ปัญหาค่าที่ดินใช้ทุนในชุมชนก่อน

4. การสร้างบ้าน

บ้านชั่วคราวสิ่งแรกที่ต้องสร้างขึ้นหลังจากภัยพิบัติขนาดใหญ่ที่สร้างความเสียหายจนทำให้บ้านพังทลายลง การสร้างบ้านอย่างมีส่วนร่วมจะเป็นกลไกในการเสริมความเข้มแข็งองค์กรชุมชนได้

เตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัย

การเตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติ เป็นการเตรียมการเพื่อลดความสูญเสียชีวิตหรือให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด มิได้หมายความว่าห้ามหรือป้องกันไม่ให้ภัยพิบัติเกิดขึ้น เพียงแต่คือการเตรียมพร้อมเพื่อที่จะอยู่กับพื้นที่เสี่ยงในการเกิดภัยอย่างมีเหตุผล และหากเกิดภัยขึ้นเราสามารถบริหารจัดการคนพื้นที่ และทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ค้นหาสาสมัคร

การเริ่มต้นต้องสร้างความเข้าใจกับคนในชุมชนระดับหนึ่งเพื่อสร้างกระบวนการเริ่มต้นด้วยกัน และหาอาสาสมัคร เมื่อได้อาสาสมัครจึงเกิดกระบวนการพัฒนาอาสาสมัครด้วยการอบรมคือการจัดทำข้อมูลชุมชนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด

2. ข้อมูลชุมชน

ข้อมูลทุกอย่างที่มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการเกิดภัย จุดปลอดภัย ปัญหา อุปสรรค เช่น ข้อมูลประชากร ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก คนท้อง ข้อมูลถนน ข้อมูลสิ่งปลูกสร้าง ข้อมูลรถ ข้อมูลถังแก๊ส ข้อมูลที่อาจเสี่ยงต่อ

การเกิดภัย วิธีการให้ได้มาซึ่งข้อมูลอาจประชุมกลุ่มย่อยหรือลงพื้นที่จัดเก็บแบบสำรวจ และต้องทำแผนที่ชุมชน เช่น ถนน สะพาน จุดเสี่ยงภัย จุดปลอดภัย

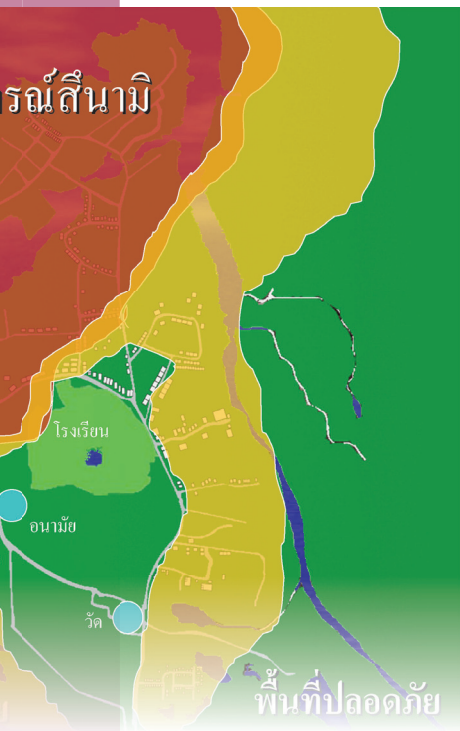
พื้นที่ที่ได้รับอันตรายจากเหตุการณ์

พื้นที่อันตราย

3. การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำแผน

หลังจากได้ข้อมูลแล้วอาสาสมัครต้องมานำเสนอในรูปแบบแผนที่ทำมือ จากนั้นจึงช่วยกันแลกเปลี่ยน และวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมสรุปเพื่อเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โอกาสเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติ ช่วงเวลาการเกิดภัย จนเกิดปฏิทินภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุมีผล เช่น เรื่องประชากรกับเส้นทางอพยพเหมาะหรือไม่อย่างไร สาเหตุเกิดภัยจากภายใน จุดปลอดภัยเหมาะสมหรือไม่ หากค้นหาสาเหตุต่างๆ ได้แล้วกำหนดร่างแผนเตรียมป้องกันภัยด้วยกัน คือจากข้อมูลทั้งหมดเราจะทำอย่างไรบ้างให้คนในชุมชนเราปลอดภัย อาจมีคำถามมากมายให้ทีมงานหาคำตอบ เช่น ทีมงานจะมีการประสานกันได้รวดเร็วที่สุดทำอย่างไร การแจ้งเตือนอย่างไรให้ทั่วถึง การอพยพอย่างไร ใครตัดสินใจอพยพ อพยพไปที่ไหน หากมีคนตกค้างจะเอาอะไรไปช่วย หากมีคนเจ็บจะทำอย่างไร อื่นๆ อีกมากมาย แล้วสุดท้ายอาสาสมัครเราเองทำอะไรเป็นบ้าง

4. การพัฒนาอาสาสมัคร

เมื่อเกิดแผนเตรียมพร้อมป้องกันภัย แล้วอาสาสมัครอาจมีหน้าที่หรือบทบาทเกิดขึ้นมากมาย เช่น การจัดการจราจรการอพยพหลบภัย การวิเคราะห์ภัย การแจ้งเตือนภัย การเฝ้าระวัง การกู้ชีพ อีกมากมาย หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิดจากภายในแล้วจำเป็นต้องพัฒนาอาสาสมัครเหล่านั้นให้มีความรู้ความชำนาญ และสามารถขยับตามแผนเตรียมพร้อมป้องกันภัยได้โดยภาคีความร่วมมือ

5. การสร้างภาคีความร่วมมือ

เมื่อเกิดแผนเตรียมความพร้อมภายในชุมชนอาจเป็นฉบับร่าง และควรมีแผนการพัฒนาแผนร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปก.จังหวัด อบต. ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อำเภอ และองค์กรภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ เพื่อให้เกิดแผนที่มีความคุณภาพ และเริ่มความร่วมมือภาคส่วนต่างๆ ที่มีองค์ความรู้ และมีงบประมาณในการสนับสนุน

6. การรณรงค์สร้างความตระหนักให้กับสมาชิกในชุมชน การนำแผนกลับสู่การพิจารณาพิจารณาแผนในชุมชน

โดยแผนที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองของคณะทำงาน และภาคีความร่วมมือแล้วนำกลับไปให้ชุมชนพิจารณาพิจารณาแผนครั้งสุดท้าย ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการขับเคลื่อนแผน และแผนที่มีความคุณภาพ เพราะหากชุมชนไม่เห็นความสำคัญของแผนแล้วจะไม่สามารถขับเคลื่อนแผนได้ทันที เมื่อแผนสมบูรณ์แล้วต้องรณรงค์สร้างความตระหนักอยู่เป็นประจำ เช่น ตามกิจกรรมชุมชนทั้งงานประเพณี งานบุญ งานกุศล ในทุกโอกาสโดยการประชาสัมพันธ์ของทีมอาสาสมัคร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

7. การนำเสนอแผนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่สนับสนุนกิจกรรมเตรียมความพร้อม เช่น ท้องถิ่น เทศบาล ปก.จังหวัด หรือองค์กรพัฒนาเอกชน/นโยบายรัฐบาล หมายถึง

เมื่อแผนสมบูรณ์แล้วในแผนจะบอกขั้นตอนในการขับเคลื่อนทั้งหมดและความจำเป็นต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์สนับสนุนให้แผนขับเคลื่อนได้ เช่น การแจ้งเตือนภัย อาจต้องมี หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน วิทยุสื่อสารสำหรับอาสาสมัคร ไซเรน มือหมุนสำหรับแจ้งเตือนภัย เป็นต้น

เสนอนโยบายเรื่องแนวทางการเตรียมชุมชนเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ และการดำเนินกิจกรรมตามแผน เช่น ป้ายบอกทาง อุปกรณ์ที่จำเป็น การซ้อมแผน

8. การติดตามผล

การดำเนินการตามแผนมีการติดตามประเมินผล และต้องบันทึกผลทั้งปัญหาอุปสรรคผลดีที่เกิดขึ้นทั้งทางตรง และทางอ้อมเพื่อนำผลกลับมาวิเคราะห์หลังการซ้อมแผนหรือการทำกิจกรรมตามแผน สำหรับปรับปรุงแผนให้มีคุณภาพขึ้น

9. การค้นหาแกนนำรุ่นใหม่เพื่อการเผยแพร่ จิตสาธารณะ และขยายผล การพัฒนาเครือข่ายที่ต่อเนื่อง

การศึกษาฐานเพื่อการพัฒนาศักยภาพ ฝึกทบทวน และค้นหาอาสาสมัครรุ่นใหม่ ๆ สิ่งสำคัญคือ จะมีวิธีทำอย่างไรให้อาสาสมัครมีจิตสาธารณะ โดยการประชุมเป็นประจำ ทำกิจกรรมอาสาอยู่เป็นนิจทั้งในชุมชน และภายนอก เพื่อสร้างจิตอาสา เช่น การออกไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายนอกพื้นที่ต่างๆ ที่มีกำลังอาสา หากมีอาสาสมัครสนใจจะไปช่วยต้องหาวิธีให้ได้ไปเพื่อสร้างจิตสาธารณะ และยังขยายเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปสู่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป

กระบวนการ เตรียมชุมชน พร้อมรับมือ ภัยพิบัติ

ทั้งหมดเป็นเพียงหลักสำคัญ และอาจมีมากหรือน้อยกว่าแล้วแต่ภัยพิบัติหรือสภาพชุมชน การเตรียมการในช่วงนี้ให้พร้อมชุมชนต้องค้นหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสนับสนุนให้เกิดความสะดวก และเตรียมการให้พร้อมอยู่ตลอดเวลา เช่น เรือกู้ภัย เครื่องมือกู้ภัยอุปกรณ์ทำครัว วิทยุสื่อสาร อื่นๆ ตามแต่ความจำเป็น

“

ชีวิต เลือดเนื้อ คราบน้ำตา
กลั่นออกมาจากประสบการณ์

..บ้านน้ำเค็ม

”

